

Genesis 13:5-18 (lezen)

Mensen die op reis gaan met de God die roept zullen beproefd worden in hun vertrouwen.

In Genesis 12 zagen we twee verhalen die allebei een andere kant van Abram laten zien. Een man volvertrouwen en een man die volledig zijn eigen plan trekt.

Het tweede verhaal begon met ‘de hongersnood was zwaar’ (12:10).

Zwaar is de vertaling van het Hebreeuwse woord *kabed*. Ditzelfde woord wordt aan het begin van Genesis 13 ook weer gebruikt. We lezen in vers 2: ‘Abram was bijzonder rijk’.

Eerst weegt de hongersnood zwaar, nu weegt de rijkdom zwaar.

Eerst de test van schaarste: wat doe je als je gebrek lijdt ?

Nu volgt de test van overvloed: wat doe je als je teveel hebt ?

We hebben gezien hoe Abram is omgegaan met tegenslag en tegenspoed.

Hoe zal hij omgaan met rijkdom en voorspoed ?

Dat rijkdom niet automatisch een zegen is voor Abram blijkt wel uit het conflict dat vervolgens ontstaat.

Het opvallende is dat in de test van overvloed eigenlijk weer de test van schaarste schuilt.

In dit geval in een *schaarstementaliteit*.

Is er wel genoeg voor ons allebei ?

Genesis 13 gaat grotendeels over **Lot**. De relatie tussen Abram en Lot is best ingewikkeld, een beetje ongrijpbaar en ook lastig te duiden. We hebben het nog niet over hem gehad, maar vanaf het begin is hij al deel van het verhaal.

Wanneer Abram wordt geroepen lezen we ‘en Lot ging met hem mee’ (12:4)
Hoe moeten we dat waarderen? Je zou kunnen zeggen: God roept Abram en niet Lot, dus strikt genomen is het ongehoorzaamheid van Abram, hij had Lot gewoon thuis moeten laten.

Je zou ook kunnen zeggen dat Abram hier de tegenpool van Kaïn is.
Kaïn zei: ‘Ben ik mijn broeders hoeder?’
Het zou ook nog kunnen dat na het overlijden van Haran, de vader van Lot, het gewoon vanzelfsprekend was dat Abram aangewezen werd om voor Lot te zorgen.

Misschien was het voor Abram ook wel handig om Lot achter de hand te hebben.
Was Lot de beoogde erfgenaam omdat hij weet dat hij een oude en onvruchtbare vrouw heeft?

Hoe het ook precies zit, als het gaat over Abram, gaat het ook over Lot.
Abram wordt geroepen. Lot gaat mee. Abram gaat naar Egypte, Lot volgt. Abram wordt rijk, Lot ook.

Enerzijds is Abram de oom en beschermer van Lot, de duidelijke leider.
Anderzijds is Lot ook de leider over zijn eigen huishouden inclusief een hele kudde. Doordat hij in de invloedssfeer van Abram verkeert, deelt hij in de zegen.

Dit is dus een complexe relatie. Wanneer je weleens denkt dat jouw familie ingewikkeld is: welkom in Genesis, je bent in goed gezelschap ! Het eerste bijbelboek staat vol met ingewikkelde verhoudingen, complexe relaties en disfunctionerende families. In dit geval ontstaat er ruzie. De rijkdom van de twee wordt een managementprobleem voor hun herders. Het is te druk, te vol en te krap.

Werd ons in Genesis 12:6 verteld dat de Kanaänieten in het land zijn, in 13:7 zijn dat al de Kanaänieten en de Perizzieten en verderop worden dat nog meer volken. (14:5-7, 15:19-21)

Het wordt steeds voller in het beloofde land. Ongetwijfeld zullen hun burens deze grote familie in de gaten hebben gehouden en zich hebben afgevraagd: wanneer zijn ze zo groot dat ze een gevaar worden voor ons?

Verdeeldheid tussen Abram en Lot zou niet zo slecht uitkomen voor de lokale bewoners. Maar in plaats van die dreiging op te merken zijn de herders vooral gericht op de interne dreiging en staan ze recht tegenover elkaar. Alle ingrediënten voor een grote uitbarsting.

Hoe zou Abram hierop reageren ? Verrassend genoeg is er geen conflict aan de kant van Abram. Abram neemt het initiatief in de spanning. Hij doet het niet op, hij laat het niet op zijn beloop, maar hij opent het gesprek: ‘Waarom zouden we ruzie maken?’ Met andere woorden: is dit alles de relatie waard ?

Als oudere, als oom van Lot, als degene die Lot onder zijn hoede heeft genomen en ervoor gezorgd heeft dat Lot ook rijk werd, heeft hij alle redenen om het heft in eigen hand te nemen, en te gaan staan op zijn rechten, en daar zou niemand hem op aan hebben gekeken.

Toch kiest Abram een andere weg. De NBG-51 en Naardense vertaling geven vers 8 weer als

‘Laat er toch geen twist zijn tussen mij en u’. Dat woordje ‘toch’ is een beleefdheidsvorm die ook wel met ‘alstublieft’ kan worden vertaald.

Abram stelt zich nederig op en laat Lot de keuze. Gooit hij daarmee zijn toekomst opnieuw te grabbel ?

Hoe reageert Lot? Het zou gepast zijn dat hij als de jongere van de twee uit beleefdheid en respect het initiatief teruglegt bij zijn oom. Maar we lezen helemaal geen antwoord van Lot. We lezen niet ‘en Lot zei.

In plaats van beleefdheid kiest hij voor inheligheid en buit hij deze kans helemaal uit.

In plaats van te spreken met zijn mond spreekt hij met zijn ogen. Het eerste wat Lot doet is kijken en waar valt zijn oog op ? ‘Lot keek om zich heen en zag hoe rijk aan water de hele Jordaanvallei was; voordat Sodom en Gomorra door de HEER werden verwoest, was de vallei tot aan Soar toe even waterrijk als de tuin van de HEER en als Egypte’ (13:10).

In Egypte had Lot al een beeld gekregen van wat het goede leven behelst. Egypte is de plek waar je naartoe gaat als je een tekort hebt, dat had hij al van Abram geleerd.

In Egypte hadden ze innovatieve irrigatiesystemen en altijd water.

Voor een goed leven is vruchtbare grond nodig. Aangetrokken door het vooruitzicht van een voorspoedige veehouderij, een beter levensstandaard die hij en zijn familie zouden genieten, kiest Lot voor de vruchtbare Jordaangrond. De enige plek waar hij nog rijker zou kunnen worden.

Dit is niet het enige. Er is meer aan de hand, want het land dat hij ziet is in zijn ogen als ‘de hof van Eden, de tuin van de Heer, het paradijs. Dit heeft een religieuze lading.

Het paradijs, de plek waar de mens thuis is, geliefd is, waar we weten wie we zijn omdat we met God wandelen. De plek die we zijn kwijtgeraakt vanwege de zonde. Lot kijkt naar het land en zijn hart zegt: 'Als ik dit heb, dan zal het weer zijn als in het paradijs. Hier zal ik thuiskomen !

Lot wil niet alleen rijker worden, hij gelooft dat deze rijkdom hem zal vervullen, hem compleet zal maken en diepe geborgenheid zal geven. Net als Lot hebben wij allemaal een vergezicht van wat het goede leven is, ons 'paradijs'. Het zijn de dingen waarnaar je verlangt en waar je van gelooft dat wanneer je die hebt bereikt, ze je vervulling zullen geven en compleet zullen maken.

Het paradijs op aarde vinden is een aantrekkelijke belofte.

Dit willen vinden kan je leven richting geven, maar ook van God doen afdrijven.

We lezen namelijk dat Lot vertrekt 'in oostelijke richting' (13:13).

Dat is veel zeggend in Genesis. Adam en Eva gingen naar het oosten toen ze gezondigd hadden (3:24).

Kaïn ging naar het oosten van Eden (4:16) en ook de bouwers van Babel trokken in oostelijke richting (11:2). Richting het oosten gaan staat in Genesis symbool voor het bewegen bij God vandaan.

Lot had liever rijkdom dan de nabijheid van Abram en de zegen van God. Hij heeft zijn keuze gemaakt.

Lot is praktisch, ambitieus en een goed zakenman.

Wat we hem niet zien doen is het gesprek aangaan met Abram of hem om raad vragen.

We zien Lot ook niet bidden, altaren bouwen of met God spreken. Hij laat zich uitsluitend leiden door praktische en pragmatische redenen. Wat is het meest logisch? Hoe word ik hier beter van?

En bovenal kortetermijndenken: hoe kan ik nu plekken vinden voor mijn vee?

Het lijkt mooi, maar er ligt een grote schaduw over zijn keuze. Door afstand te nemen van Abram snijdt Lot de laatste familieband door die hij nog heeft. Hij is nu volledig op zichzelf aangewezen, zonder mensen die inspraak hebben in zijn leven, wat hem extra kwetsbaar maakt.

Hij gaat wonen in het gebied rondom Sodom en de schrijver waarschuwt ons alvast:

‘De mensen daar waren slecht, ze zondigden zwaar tegen de HEER’ (13:13)

Lot kijkt en hij kiest. Hij denkt de jackpot te hebben gewonnen, het paradijs te hebben gekozen, maar hij heeft geen idee welke hel hem uiteindelijk te wachten staat.

Het proces van Lot houdt ons een spiegel voor als het gaat om het maken van keuzes.

Dagelijks maken we duizenden keuzes. Kleine keuzes, zoals : wat trek ik aan, wat ga ik vandaag doen, wat ga ik eten? Ga ik koken of wat halen? Kies ik voor een A-merk, B-merk of biologisch?

Maar ook grote keuzes: Gaan we verhuizen? Met welke vrienden ga ik door? Hoe ga ik met mijn geld om?

Hoe je leven er nu uitziet is het resultaat van oneindig veel keuzes die je hiervoor bewust en nog vaker onbewust gemaakt hebt. Zodra we voor een keuze komen te staan, is er eerst een intuïtieve ingeving.

Zeg maar een eerste gevoelsmatige ingeving. Die is altijd eerder dan de gedachten die je ergens over hebt.

Hoewel we graag geloven dat we uiterst rationele mensen zijn die alles goed overwegen, wijzen wetenschappers erop dat ons brein juist neigt naar ‘luiheid’. Zo min mogelijk wil nadenken en het heerlijk vindt als er keuzes voor ons worden gemaakt. Dat zien we ook in het verhaal van Lot. Van nature neigen we naar gemak, comfort en de weg van de minste weerstand. Dat verklaart ook waarom we soms keuzes maken in ons leven die niet overeenkomen met onze principes. Ons hoofd en ons hart zijn vaak in conflict met elkaar. Dus als we het hebben over ‘hoe maak je keuzes’ is de vraag vooral:

Wat gaat er aan mijn keuzes vooraf ?

Hoe we beslissingen nemen vertelt ons alles over onze diepste waarden en verlangens.
Wat ons beeld is van wat het goede leven is en wanneer gelukkig zijn, ons ‘paradijs’.

Als onze keuzes voortkomen uit dieperliggende waarden en verlangens, dan gaat de weg met God niet alleen over ‘hoe maak ik de juiste keuzes in het leven’. *1.)

Waar het ten diepste over gaat, is waar je je hart op hebt gezet en wat ten diepste je leven bepaalt.

Op de plek waar Abram en Lot zijn, ‘de plaats tussen Bethel en Ai’ (13:3), bevindt zich een grote heuvel. Deze heuvel gaf de mannen een spectaculair uitzicht op het beloofde land. Vanaf daar kon je bijna alles overzien.

Lot trekt oostwaarts, langs de steile helling van zo’n negenhonderd meter de kloofvallei in om zijn fortuin te zoeken in de vlakte van de Jordaan. Een groot contrast met de droge en onvruchtbare heuvels waar Abram achterblijft. Als je puur praktisch en economisch naar dit verhaal kijkt, zouden we moeten concluderen dat Abram hier een slechte deal gesloten heeft. Lot kiest en Abram blijft achter met niets.

Maar nadat Lot is weggegaan, komt God bij Abram en begint tot hem te spreken:

‘Kijk eens goed om je heen, kijk vanaf de plaats waar je nu staat naar het noorden, het zuiden, het oosten en het westen. Al het land dat je ziet geef Ik aan jou en je nakomelingen, voor altijd’. (13:14-15)

God zegt tegen Abram: Ik wil dat je niet alleen kijkt, maar dat je gaat zien !

Want dit **hele** land, niet slechts een gedeelte, alles wat je ziet, ga Ik geven aan jou en je nakomelingen.

Lot kijkt naar een landschap, Abram kijkt richting windstreken. Met andere ogen, ogen van geloof. De ogen van een visionair. Abram hoeft het land zichzelf niet toe te eigenen, maar hij mag het ontvangen uit Gods hand, want God heeft zich aan hem en dit land verbonden. Bovendien gaan Gods beloftes over dit land niet alleen over Abram, maar ook over de generaties die na hem komen.

En weet je wat helemaal bijzonder is ? Dat woordje ‘alstublieft’ dat Abram gebruikte om Lot aan te spreken (Laat het toch = alstublieft geen ruzie worden’, 13:8).

Je vindt het zo’n zestig keer in Genesis. Slechts vier keer in het OT wordt het door God gebruikt om een mens aan te spreken. Vier keer zegt God tegen een mens: alsjeblieft. Alle vier keren is dat wanneer God iemand vraagt om iets te doen wat het menselijk bevattingvermogen te boven gaat. *2.)

In dit geval om het geloof te hebben dat het land, zo ver hij kan zien, op een dag van hem zal zijn. Om hem te bevestigen in deze belofte nodigt God Abram uit om het land te doorkruisen in de volle lengte en breedte (13:17).

In die tijd was op die manier over een stuk land lopen de manier om het in bezit te nemen, maar dan moest je wel in staat zijn het te verdedigen.

Het is alsof God tegen Abram zegt: Ik wil dat je uit geloof door dit land wandelt alsof het al van jou is. Moet je je voorstellen hoe merkwaardig dat eruit heeft gezien. Een oude man die door een gigantisch land slentert en daarmee zegt: ‘Ik neem het in bezit’. Dat is wat geloof is.

We gaan onszelf nu een aantal vragen stellen:

Hoe kun je nu zoiets doen? Hoe kun je zo ontspannen in het leven staan ?

Hoe kun je zo grootmoedig zijn in een familieruzie en zo ‘dwaas’ dat je financieel schade lijdt?

Dat kan wanneer je weet wie je bent door de roeping van God, de beloftes en de zegen van God.

Abram maakte niet alleen andere keuzes, hij had ook een ander fundament, een andere basis voor zijn leven. Dit bepaald al het andere. Dat is hetgeen waar hij al zijn kaarten op in heeft gezet.

Geloven is niet alleen met je verstand zeggen: ik neem dit aan in waarheid.

Het is ook niet 'dit weet ik zeker', want geloof wordt vaak genoeg aangevochten.

Geloven betekent dat je met heel je gewicht leunt, vertrouwt en rust op wie God is en Zijn roeping in je leven.

Zagen we in onze vorige studie een angstige Abram, hier zien we een grootmoedige Abram. Hij is aan het leren om te leven met open handen. Dat maakt hem niet alleen vriendelijk, maar ook onzelfzuchtig (Kies jij maar) en flexibel (ga jij naar links, dan ga ik naar rechts en andersom). Hoe kan dat ?

Omdat Abram de kracht van Gods vergeving kent. Omdat hij een ontmoeting met God heeft gehad bij het altaar van bekering. Daarom durfde hij zijn lot volledig uit handen te geven.

In Egypte dacht Abram eerst aan zichzelf, nu dacht hij eerst aan anderen.

Hij is aan het groeien omdat hij opnieuw God op één had gezet.

Hij hoefde niet voor zijn eigen hachje te vechten.

Dat deed hij niet omdat hij zijn grenzen niet durfde aan te geven. Niet vanuit de overtuiging dat geloof in God altijd gepaard gaat met het volledig wegcijferen van je eigen behoeftes.

Nee, want dan ben je nog steeds niet vrij. Abram was volledig vrij in zijn keuze om Lot de keuze te geven omdat hij leefde door geloof.

Daarom eindigt dit hoofdstuk met Abram die opnieuw een altaar bouwt. Zijn derde altaar.

Bij het eerste altaar riep hij de naam van God aan, een **altaar van aanbidding**.

Bij het tweede altaar keerde hij terug, het **altaar van bekering**.

En hier bij het derde altaar, geeft hij zijn toekomst aan God, het **altaar van overgave**.

In onze weg met God zullen er verschillende momenten komen die ons uitnodigen bij het altaar van overgave. Om niet alleen zoals Lot praktisch en pragmatisch naar de werkelijkheid te kijken, maar om met Gods ogen naar je leven te kijken en te leven vanuit het vertrouwen dat God een heel andere economie heeft in een wereld die ons graag doet geloven in de schaarstementaliteit.

Het kan gaan om je tijd en dan mag je bidden:

‘Heer ik wil mijn agenda opnieuw aan U overgeven. U mag mij onderbreken.

Zodat er ruimte komt om beschikbaar te zijn voor anderen en ik afgestemd kan blijven op de leiding van Uw Heilige Geest’.

Het kan ook gaan om je rijkdom. Luther zei dat we drie bekeringen door moeten maken:

- een bekering van ons hart
- een bekering van ons verstand
- een bekering van onze portemonnee

Dat laatste vinden we vaak het moeilijkst. Het is belangrijk dat je, juist wanneer je geneigd bent tot inhaligheid, jezelf oefent en vrijgevigheid omdat je wilt vertrouwen op Gods zorg en voorzienigheid. Dan sluit je misschien net als Abram in de ogen van anderen een ‘slechte deal’.

Zelf hebben we soms allerlei plannen en plaatjes van ons paradijs, maar zeggen we dan tegen God: ‘ik wil vertrouwen dat Uw wil het beste voor mij is.

Vernieuw mijn gedachten en verlangens en help me Uw koninkrijk te zoeken’.

Het is spannend om dingen die je graag zelf wilt vasthouden op het altaar te leggen en vaak moet je dat zelfs meerdere keren doen. Het moment van overgave kan pijn doen en je het gevoel geven dat je iets doms doet. Het altaar van overgave is een spannende plek, maar er is geen plek zo veilig voor onze toekomst, onze dromen, ons geld en onze tijd als in de handen van God.

*1.) Zie het boek ‘Ons feilbaar denken’ van Daniël Kahneman

*2.) Zie ‘The Book of Genesis’ van Victor P. Hamilton

Abram liet Lot de keuze en gaf daarmee de regie uit handen. Laten we een tijd nemen om te bidden en God te vragen op welk gebied in je leven je graag de regie in handen houdt.

In welke gebieden nodigt God je uit bij het altaar van overgave?

Zing dit lied als gebed: Laat mij niet mijn lot beslissen: zo ik mocht, ik durfde niet.

Ach, hoe zou ik mij vergissen, als Gij mij de keuze liet ! Etc.